

KIRJA-ARVOSTELU

Dosentti, KT Pentti Nikkanen

Kasvatuksella on ratkaiseva merkitys yhteiskunnallisessa uudistuksessa

Laadukas vertailevan kasvatustieteen kirja koulun ulkopuolelle orientoivasta työ- ja toimintakasvatuksesta

KT Eija Kimonen julkaisi syksyllä 2011 vertailevan kasvatustieteen alaan liittyvän kirjan, jolle hän antoi nimeksi ”Kasvatus ja yhteiskunta yhteiskunnallisesti erilaisissa maissa 1900-luvulla. Vertaileva tutkimus koulun ulkopuolelle orientoivasta työ- ja toimintakasvatuksesta Yhdysvalloissa ja Intiassa.” Kirja on samalla tohtori Kimosen väitöskirja, jonka Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden tiedekunta on arvioinut korkeimmalla arvosanalla: laudatur. Kirja on erinomainen lisä harvalukuisten laadukkaiden vertailevan kasvatustieteen teosten joukkoon Suomessa. Kustantajana on Mediapinta Oy.

Kirjan tarkoitus ja tavoitteet

Kahden sosiaalisesti erilaisen maan – Yhdysvaltojen ja Intian – kasvatustieteen vertailevassa tutkimuksessa tarkastellaan kasvatuksen ja yhteiskunnan välistä vuorovaikutusta, mikä ilmenee koulun ulkopuolelle orientoivassa kasvatuksessa. Tässä tutkimuksessa koulun ulkopuolelle orientoiva kasvatusta nähdään sosiaalisesti organisoituna, kasvatettavan ja ympäristön vuorovaikutukseen tähtäävänä aikomuksellisenä toimintana, jossa tietoja, taitoja ja asenteita välitetään ja hankitaan yksilöllisten ja sosiaalisten toi-

mintojen säilyttämiseksi tai muuttamiseksi. Kyseinen käsite yhdistää näiden maiden yhteiskuntien erilaisten arvo-
päämäärien mukaiset koulun ulkopuoliseen todellisuuteen kytkeytyvät koulukasvatuksen muodot. Samalla se auttaa hahmottamaan kasvatuksen ja yhteiskunnan välistä monimutkaista ilmiömaailmaa. Tavoitteena tohtori Kimosella on ollut yleisten periaatteiden, säännönmukaisuuksien ja kehityssuuntien osoittaminen ja samalla etsiä mahdollisuuksia, joilla voisi edistää kasvatuksen ja yhteiskunnan välistä vuorovaikutusta.

Teoksessa esitellään ja analysoidaan monia koulun ulkopuolelle orientoivan kasvatuksen muotoja, joihin perehtymisestä on hyötyä opettajille, kouluhallintoviranomaisille ja koulutussuunnittelijoille. Näitä muotoja ovat muun muassa opintoleirit, leirikoulut, seikkailukoulut, opintokäynnit, opintoretket, ympäristökasvatuskeskukset ja muu ympäristökasvatus, suunnittelu-, työ- ja palvelutehtävät ympäröivässä yhteiskunnassa, koulun ulkopuolella tapahtuva käsityöammattikasvatus, yhteisöllinen palvelu (palvelukasvatus), yhteiskunnallisesti hyödyllinen tuotannollinen työ sekä työkokemuskasvatus.

Tutkimusmetodista ja sisällöstä

Koska kohdemaiden koulutusjärjestelmien käytännön ja kulttuurin erityispiirteiden tulee tällaisessa vertailevassa tutkimuksessa olla tutkijalle omakohtaisesti tunnettuja, valitsi tohtori Kimonen Yhdysvallat edustamaan kehittynyttä kapitalistimaata ja Intian kehittyvää kapitalistimaata. Kimosen kohdemaihin tekemät useat työmatkat avasivat hänelle hedelmällisiä tutkimuskontakteja ja yhteistyömahdol-

lisuuksia kyseisten maiden merkittävien tutkijoiden kanssa. Seurauksena olikin jatkuva yhteydenpito, kyseistä tutkimusta koskevien paperien vaihto sekä maiden sosiaalisia, taloudellisia ja poliittisia asioita ja käytänteitä koskeva keskustelu tutkijoiden kanssa. Tutkimuskontaktit autoivat Kimosta löytämään relevanttia tutkimusmateriaalia maiden pääkirjastoista, eri arkistoista, yliopistoista ja oppilaitoksista.

Tutkimuksen pääongelma on täsmennetty kysymysmuotoon seuraavasti: Millainen on ollut kasvatuksen ja yhteiskunnan välisen vuorovaikutuksen luonne yhteiskunnallisesti erilaisissa maissa 1900-luvulla? Pääongelmasta johdettiin lisäksi viisi alaongelmaa.

Tutkimuksessa sovelletaan historiallis-hermeneuttista tutkimusotetta vertailevaan kasvatustieteeseen. Tällöin pyrkimys on jäsentää tutkimuksen kohteena olevaa ilmiötä holistisesti, kokonaisvaltaisesti. Tutkimuksen tulkintaprosessi etenee abduktiivisen, deduktiivisen ja induktiivisen päättelyn vuorotteluna hermeneuttisessa kehässä ja historiallisessa kontekstissa.

Tutkimuksessa analysoidaan yhteiskunnallisesti erilaisten maiden yhteiskuntajärjestelmiä ja niiden koulutuspoliittisia kehityslinjoja seuraten kansallisen identiteetin ja kulttuurin kehitystä. Yhteiskunnan ja kasvatuksen kehitystä tulkitaan Yhdysvalloissa ja Intiassa kansallista identiteettiä ilmentävien sosiaalisten, taloudellisten ja poliittisten tekijöiden valossa. Samalla kansallisen identiteetin olemus tarkentuu, kun tutkitaan kasvatuksen ja yhteiskunnan välistä vuorovaikutusta erityisesti koulun ulkopuolelle orientoivan kasvatuksen kannalta.

Kyseisissä kohdemaissa on tapahtunut 1900-luvulla laajoja muutoksia, jotka ovat heijastuneet kasvatukseen. Tohtori Kimosen tutkimuksen mukaan muutokset ovat saattaneet johtua yhteiskunnan sosiaalisten, taloudellisten ja poliittisten tekijöiden paino- ja vaikutussuhteiden vaihteluista ja/tai yksinkertaisesti olla heijastusta poliittisten johtajien vaihtumisesta.

Lopuksi

Väitöskirjan tieteelliset lausunnonantajat luonnehtivat tutkimusta huolellisesti tehdyksi, suuritöiseksi, metodologisesti erittäin kunnianhimoiseksi ja haasteelliseksi. Heidän arviointiinsa on ollut helppo yhtyä. Tutkimuksella on vahva ja monipuolinen teoreettinen tausta, ja valitut teoriat soveltuvat hyvin tutkimusongelmien analysointiin. Tutkimus tuottaa jäsentyneen käsitejärjestelmän, jonka avulla on mahdollista tarkastella koulutuksen, pedagogiikan ja yhteiskunnan taloudellisten, poliittisten, sosiaalisten ja kulttuuristen ominaispiirteiden välisen monimutkaisten – tekijän mukaan ”dialektisten” – yhteyksien historiallista muotoutumista paitsi kohdemaissa myös yleensä. Tältä osin tutkimus avaa näkökulmia koulutusajattelun ja yhteiskunnan vuorovaikutuksen yleiseen tarkasteluun ja sitä koskevaan teorianmuodostukseen.

Kirjan lukeminen tätä esittelyä varten sekä tutustuminen annettuihin lausuntoihin on ollut miellyttävä lukukokemus: Tutkimus on toteutettu erityisen huolellisesti. Kieliasu on poikkeuksellisen selkeää ja teksti virheetöntä. Tutkimuksessa on paljon taulukoita ja kuvioita, joissa on tiivistetty ja abstrahoitu tutkimusaineistoa soveltaen luovasti eri-

laisia teorioita. Yhteenvetotaulukot koostuvat hyvin empiiristä tutkimusaineistoa. Lähdeviitteet on tehty huolellisesti, lähteitä on käytetty paljon ja ne ovat relevantteja ja valaisevat monipuolisesti tutkittavaa asiaa. Käsillä oleva kirja on edellyttänyt paljon työtä ja sitä on tehty huolellisesti ja asioihin syvällisesti paneutuen. Tutkimuksen luotettavuustarkastelut on tehty poikkeuksellisen huolellisesti ja yksityiskohtaisesti. Arviota tukevat ja varmistavat muun muassa seuraavat seikat: Tutkija tuntee tutkittavien maiden kulttuuria ”sisäلتäpäin”, ei pelkästään ulkoisesti. Hän on omaksunut maan kieleen ja maan kulttuurihistoriaan liittyviä tapoja ja uskomuksia. Lähdemateriaali on poikkeuksellisen laaja. Tutkimusaineisto on alkuperäistä paitsi läpi tutkittavien koulutus- ja yhteiskuntapoliittisten alueiden myös läpi kasvatustilafilosofisten taustanäkemyksen.

Tutkimuksen aihe on ajankohtainen, koska oppimisessa tarvitaan teoreettisen tiedon ohella myös käytännön tietoa. John Dewey, jonka progressiivisiin kasvatustajatuksiin tässäkin kirjassa viitataan, on korostanut tekemällä oppimista: Learning by doing. Koulun ulkopuolelle orientoiva kasvatust on tärkeä yritys ylittää tämä kasvatustuksessa perinteisesti ilmennyt kuilu teorian ja käytännön välillä ja tehdä opetus ja oppiminen mielekkäiksi ottamalla huomioon oppilaan elinympäristö, elämäkokemus ja ympäröivä yhteiskunta. Teorian ja käytännön välisen rajan on sanottu olevan kuin veden piirretty viiva; ne ovat itse asiassa niin lähellä toisiaan, että rajaa ei periaatteessa ole. Tohtori Eija Kimonen toteaa kirjansa viimeisessä lauseessa, että ideaalinen opetus on toiminnallista, ongelmakekseistä, kokonaisvaltaista ja elämänläheistä. Tutkimustyönsä myötä kirjan tekijä on tullut entistä vakuuttu-